

FOSFOR nr. 3 (juli - augustus - september 2009)

Inhoudstafel :

- [Edito](#)
- [Mijn gedacht](#)
- [In de houdgreep door de staatsgreep](#)
- [“De samenwerking was een verademing”](#)
- [Hameren op waardig werk](#)
- [Quito en Brussel: meer gelijkenissen dan je dacht!](#)
- [Nationale vrouwendag: ZORG dat je erbij bent!](#)
- [Knallende Latinodriedaagse in Gent!](#)
- [Schone Kleren gezocht!](#)
- [15 jaar ANC-beleid in Zuid-Afrika: “Het is hoog tijd dat ze luisteren”](#)
- [Wereldkeuken Cuba: Zwartebonensoep](#)
- [Spots op: Jenny Spiessens](#)
- [Agenda](#)

Edito:

Beste lezer,

We zeggen het nu al een jaar: werknemers zijn geen gereedschap! Dat was de boodschap van de najaarscampagne van vorig jaar en in het voorjaar herhaalden we die boodschap. We voegden eraan toe dat vrijheid van vereniging de eerste stap is naar waardig werk, en dat die vrijheid dus moet gerespecteerd worden. En dit najaar gaan we door met deze campagne over Waardig Werk. We zullen er blijven op hameren dat werknemers geen gereedschap zijn. We moeten het erin hameren bij onze dames en heren beleidsmakers: uitbuiting van werknemers moet bij wet verboden worden, waar ook ter wereld!

Wie hamert, wordt gehoord: daarvan ben ik overtuigd. Dat blijkt ook uit de resolutie die het Belgisch parlement deze zomer goedkeurde, en die stelt dat sociale normen deel moeten uitmaken van de afspraken die België op internationaal niveau maakt. Een veelbelovende resolutie, waar heel wat campagnewerk aan is vooraf gegaan. Maar ze is lang geen eindpunt in de strijd voor waardig werk, eerder een lichtpuntje op een lange, nog af te leggen weg. Nu komt het erop aan om deze mooie woorden waar te maken. Blijven hameren dus!

Annuschka Vandewalle
Algemeen Secretaris **fos**-socialistische solidariteit

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Mijn gedacht

Stelling “Zolang de Belgische belangen niet worden geraakt, liggen politici niet wakker van de arbeidsrechten in het Zuiden.”

Noord: Eén feit is zeker, te weinig mensen liggen wakker van de arbeidsomstandigheden en rechten van de mensen in het Zuiden. Er wordt dan ook te weinig, bijvoorbeeld in de media, gesproken over problemen zoals deze die zich nu in Honduras voordoen. Het blijft

voor het merendeel van de mensen een ver-van-mijn-bedshow. Misschien wordt het dan ook tijd om langs vakbonds- en politieke weg druk uit te oefenen op de nationale en Europese instanties. Ik denk dat er door druk van internationale instanties en eventuele bemiddeling veel kan bereikt worden.

Benny Wullems, delegee ABVV West-Vlaanderen

Zuid: Van België, als westers land, zou je eigenlijk een meer humane opstelling mogen verwachten vanuit een hoger sociaal bewustzijn. De ervaring heeft ons echter geleerd dat dit meestal niet het geval is en dat Europese landen, ondanks hun rijkdom en ontwikkeling, toch vooral hun eigen economische belangen blijven najagen. We weten echter ook dat we gelukkig wel op echte solidariteit vanuit de arbeidersbeweging daar kunnen rekenen.

Fabia Gutierrez, voorzitter van de Hondurese vakbondsfederatie Fesitradeh

Sluit je aan bij de **fos**-groep op www.facebook.com en zet de discussie verder!

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

In de houdgreep door de staatsgreep

De strijd tegen onderaanneming in Honduras

De coup die eind juni 2009 in Honduras plaatsvond, maakte abrupt een einde aan de jubelstemming binnen de vakbeweging. Die stond op het punt om de vruchten te plukken van een jarenlange strijd tegen onderaanneming. Toch is niet alles verloren.

In de suikersector is al een lange weg afgelegd sinds 'onderaanneming' of 'uitbesteding' eind de jaren '90 de kop op stak. Justo Pastor van de vakbond Sitiamash, partner van fos: "De suikerfabrieken begonnen steeds meer rietkappers aan te nemen via onderaannemers in plaats van ze zelf te contracteren. Dat begon mondjesmaat en in het begin hadden we het nauwelijks door. Vanaf het jaar 2000 raakte het proces in een stroomversnelling en tijdens de suikerrietoogst van 2003 werden alle rietkappers via onderaannemers aangesteld." En dat wil zeggen: informeel, zonder contract, en dus zonder dat iemand toezicht houdt op hun rechten. Want voor de overheid is de controle op naleving van de wetgeving onmogelijk. De onderaannemers bestaan als bedrijf vaak alleen maar in naam en zijn in werkelijkheid voor overheidsinstanties onvindbaar. Ze staan niet geregistreerd bij de arbeidsinspectie, noch bij de gemeenten en ook dragen zij veelal geen belastingen af.

Zelfkritiek

De rietkappers zijn dus geheel afhankelijk van de onderaannemers voor wie ze werken. Erasto Reyes van Sitiamash: "Deze koppelbazen strijken bijna de helft van hun inkomsten op, alleen maar om hen aan het werk te zetten. Om hetzelfde te verdienen als wat ze vroeger in een gewone werkdag van 8 uur kregen, moeten ze nu veel langer werken. Want de rietkappers worden nu betaald volgens de hoeveelheid gekapt en bijeengeraapt riet. Om nog een beetje rond te komen, moeten vrouwen en kinderen helpen om het riet bijeen te rapen. Om 4u 's ochtends vertrekken ze uit hun woongemeenschap richting rietvelden. Om 20u of 21u 's avonds komen ze doodmoe weer thuis."

Twee jaar geleden stond het woord "onderaanneming" nog niet in het woordenboek van de Hondurese vakbonden. Nochtans pasten ondernemers het al jaren toe. Het werd alleen niet benoemd en er werd niet over gesproken. Justo Pastor: "De vakbond was zich niet bewust van de bedrijfsstrategie die er achter stak en besepte ook niet goed wat de gevolgen zouden zijn en wat we er tegen konden doen. We moeten zelfkritisch zijn en toegeven dat we het toen op zijn beloop hebben gelaten. Ook binnen de fabriek hebben ze geprobeerd om productietaken via onderaannemers te laten lopen. Dit heeft de vakbond beter kunnen tegen houden, omdat ze er dichterbij stond. Al zijn er nu meer tijdelijke arbeidsplaatsen dan vroeger."

Geen onderhandelingen

Het argument dat bedrijfsleiders steevast aanvoeren, is dat uitbesteding de efficiëntie bevordert. Wanneer diensten, zoals onderhoud, flexibel ingezet kunnen worden, kan het bedrijf zich meer toeleggen op zijn kernactiviteiten. Alleen stelden de vakbonden steeds vaker vast dat precies die kernactiviteiten aan allerlei kleine bedrijfjes werden uitbesteed. In de havens ronselen onderaannemers arbeid(st)ers* voor het zware laad- en loswerk. In de suikersector gaat het om de rietkap en de zaaiwerkzaamheden: ongeveer 90% van de werknemers nodig bij het productieproces, werkt via een informele koppelbaas.

Wat daar achter zat, ontdekten de vakbonden bij de CAO-onderhandelingen. De hoofdondernemingen wilden niet meer onderhandelen over de arbeidsvoorwaarden van de arbeiders die werkten voor de door hen gecontracteerde bedrijfjes. Deze arbeiders vielen zogezegd onder de verantwoordelijkheid van deze "zelfstandige" bedrijfjes.

Eilandjes

Voor Stibys, een vakbond uit de drankindustrie, was eind 2007 de maat vol. Op hun voorstel bracht fos vijf vakbonden uit verschillende sectoren samen. "Dit heeft enorm bijgedragen aan de eenwording binnen de vakbeweging en het besef dat we er alleen samen iets aan kunnen doen," zegt Carlos H. Reyes, algemeen secretaris van Stibys.

Door een gezamenlijk onderzoek werd duidelijk dat ondernemers drie grote redenen hebben om van onderaanneming gebruik te maken. In de eerste plaats is het de aangewezen manier om de lonen te verlagen en om hun wettelijke sociale verplichtingen te ontduiken. In de suikerriet- en havensector is dit zelfs de enige reden om tot uitbesteding over te gaan. Ten tweede is het een manier om arbeiders flexibel te kunnen inzetten en zonder controle weer te ontslaan wanneer hen dat uitkomt. En last but not least: je kan arbeiders verdelen over verschillende kleine bedrijfjes en zo vermijden dat ze zich syndicaal organiseren. Iets dat de vakbonden ook al voelden aan het afkalvende ledenaantal.

"De studie heeft ons doen inzien hoe het proces om zich heen grijpt. We hebben verder gekeken dan onze eigen sector en onze eigen vakbond en gezien dat ondernemers overal hetzelfde proberen, ook in andere landen. Steeds meer vaste arbeiders binnen de bedrijven worden vervangen door tijdelijke krachten, die via onderaannemers worden ingezet. We beseffen dat als we deze tendens niet keren, we als vakbonden steeds meer in eilandjes veranderen, die boven water proberen te blijven in een zee van tijdelijk en informeel werk dat wordt verricht door ongeorganiseerde arbeiders," aldus Carlos H. Reyes.

Naar de president

Uit hun studiewerk en discussiebijeenkomsten distilleerden de vakbonden een voorstel om de wetgeving over onderaanneming aan te passen. Zo zou deze praktijk niet meer voor kernactiviteiten gebruikt mogen worden. Voorts moeten onderaannemers worden verplicht zich te registreren bij het ministerie van arbeid en bij de gemeenten. Daarbij moeten ze bewijzen dat ze "werkelijke" bedrijven zijn, die met eigen kapitaal en productiemiddelen werken. En in de contracten tussen hoofdbedrijf en onderaannemer

moet duidelijk staan dat het hoofdbedrijf verantwoordelijk blijft voor het nakomen van de arbeidsrechten van zij die via de onderaannemer werken, wanneer deze in gebreke blijft. Ook heel belangrijk: arbeiders die voor een onderaannemer werken, moeten voor hetzelfde werk altijd hetzelfde loon krijgen als de arbeiders in dienst bij het hoofdbedrijf.

Met dit voorstel gingen de vakbonden de boer op. Een werkgroep moest het voorstel bespreken met een aantal sleutelpersonen binnen het Hondurese parlement. Daarnaast gingen ze direct in onderhandeling met de minister van arbeid en met president Manuel Zelaya. "De eerste vergadering met president Mel Zelaya en de minister verliep fantastisch. Ze waren zeer geïnteresseerd en schrokken van de omvang van de illegale onderaannemingspraktijken en wat dit aan belabberde arbeidsomstandigheden teweeg brengt. Het drong ook tot ze door hoeveel belastinggeld de overheid jaarlijks misloopt door deze illegale onderneminkjes. Zelaya zegde ons direct zijn steun toe en gaf de minister opdracht het voorstel te bestuderen en verder met ons uit te werken, alvorens het aan het parlement voor te leggen," zegt Carlos H. Reyes.

Een kink in de kabel

De vakbeweging ontwikkelde een goed contact met de regering van Mel Zelaya en had voor het eerst het gevoel een president te hebben gevonden die bereid was te luisteren naar hun voorstellen. De president zelf raakte echter binnen zijn eigen partij, omwille van diezelfde "gevaarlijke linkse aspiraties", steeds meer in diskrediet. Hij had duidelijk de steun verloren van de groep machtige ondernemers binnen zijn partij. Die wilden hem zo snel mogelijk weg. Een aanleiding om hem en zijn regering eind juni met een staatsgreep uit te schakelen, was snel gevonden, toen Zelaya voorstelde om een volksraadpleging te houden over de wenselijkheid van een stemming om de grondwet ter discussie te stellen.

De Hondurese vakbeweging kan dus niet langer strijden voor de goedkeuring van nieuwe wetsvoorstellen. Ze ziet zich gedwongen om in de eerste plaats de democratie in het land met hand en tand te verdedigen. De repressiecampagne die zich onder het regime van de nieuwe machthebbers aftekent, richt zich ondermeer op de vakbondsleiders. Een van de slachtoffers is Carlos H. Reyes, die een gebroken arm overhield aan een demonstratie eind juli. Na zijn arrestatie kreeg hij pas na aandringen van een mensenrechtenorganisatie medische hulp.

Desondanks is het duidelijk dat de vakbeweging de afgelopen tijd vooral veel aan zelfvertrouwen en eenheid heeft gewonnen. Dit is ook goed te zien aan de vastberadenheid waarmee dagelijks in de straten geprotesteerd wordt tegen de staatsgreep. Of dit ook voldoende is om zich in de nabije toekomst uit de houdgreep te bevrijden en onder andere ook de draad rond het genoemde wetsvoorstel weer op te kunnen pakken, blijft voorlopig een open vraag.

Frank Lensink, fos Midden-Amerika

Op www.fos-socsol.be houden we je op de hoogte van de laatste ontwikkelingen in Honduras.

Dat het bij wet wordt geregeld dat je werknemers, waar ook ter wereld, niet mag uitbuiten. Meer vragen we niet. Maar dan wel met aandrang. We zullen erop hameren. Hoe? Meer over de campagne Waardig Werk verder in deze fosfor.

Honduras telt bijna 7 miljoen inwoners. Een derde van hen moet met minder dan twee dollar per dag zien te overleven. De armste tien procent van de bevolking bezit 1.2% van de nationale rijkdom, voor de tien procent rijkste mensen is dat 58.3%. 40% van de werknemers werkt in de landbouw, de industrie is goed voor 21% van de tewerkstelling. 6 op de 10 Hondurese werknemers is informeel aan de slag, d.w.z. zonder contract of bijvoorbeeld als straatverkoper op zichzelf aangewezen.

Bron: UNDP Human Development Report 2007/2008.

FOSFOR: inhoudstabel

“De samenwerking was een verademing”

Harde les, maar ze is wel geleerd

Heel wat problemen van de suikerrietkappers in Honduras zijn terug te leiden tot één oorzaak: onderaanneming. Ook de vakbond Sitiamash werd bijna op de knieën gedwongen door deze praktijk, getuigen medewerkers Erasto Reyes en Justo Pastor.

Justo: “Sitiamash is in een paar jaar tijd bijna 80% van haar leden kwijt geraakt. De directie van de suikerfabriek erkende hen niet meer, omdat ze zagezegd voor andere ‘bedrijven’ werkten. Ze konden ook geen aanspraak meer maken op de arbeidsvoorwaarden in de CAO en betaalden ook geen vakbondsbijdrage meer. Sitiamash had toen niet de argumenten om te bewijzen dat dit onrechtmatig was en verloor heel veel inkomsten.”

Erasto: “Met minder leden heb je natuurlijk ook minder mobilisatiekracht. Wanneer je ook de suikerrietkappers onder je leden hebt, heb je in principe de mogelijkheid om in de oogsttijd met een staking de hele productie plat te leggen. De directie is zich daarvan bewust en weet dat ze bij zo’n staking riskeert heel veel geld te verliezen. Daarom worden de kappers enkel via onderaanneming tewerk gesteld. Sitiamash verloor dus veel van zijn strijdbaarheid.”

Een deel van de oplossing lag in de samenwerking met de andere vakbonden, niet?

Justo: “Ja, dat was een verademing en een enorme stimulans. We wisten nauwelijks iets over onderaanneming en waren niet op de hoogte van de wetgeving. We hebben samen een studie gemaakt en zijn ons nu bijvoorbeeld veel meer bewust van de wettelijke verplichtingen die de directie van de suikerfabriek heeft om de arbeidsrechten van de rietkappers te garanderen, ook als ze via onderaannemers worden gecontracteerd. De uitwisseling met andere, vaak veel sterkere en actieve vakbonden, heeft de bestuursleden bovendien ontzettend veel inspiratie gegeven om zelf ook weer nieuwe initiatieven te nemen en iets te laten zien. Sitiamash stond er twee jaar geleden slecht voor en was half ingeslapen. Nu zijn er wekelijks weer volop vergaderingen en heeft de organisatie een nieuwe dynamiek gekregen.”

Wat doen jullie momenteel tegen onderaanneming?

Justo: “Met de hulp van fos zijn we een grootscheeps offensief begonnen. Het afgelopen jaar hebben we een groep promotoren opgeleid. Met hen zijn we in de periode buiten de oogsttijd elk weekend naar de woongemeenschappen van rietkappers getrokken, om daar met hen te praten over hun arbeidssituatie en om hen te informeren over hun rechten en de manier waarop de vakbond hen kan steunen. Zo hebben we meer dan 500 rietkappers georganiseerd. De leiders en leidsters die we in deze groepen geïdentificeerd hebben, zijn we nu ook aan het opleiden. De bedoeling is dat zij dit jaar zelf ook andere

kappers gaan organiseren.”

Erasto: “Vanaf juli hopen we eindelijk de onderhandelingen te beginnen over de nieuwe CAO. In de voorstellen eisen we verschillende verbeteringen in de werkomstandigheden en beloning van de rietkappers. We hopen de directie te dwingen om de rietkappers weer als begunstigden in de CAO te accepteren, nu zij zich syndicaal georganiseerd hebben. Voorlopig doet de directie er echter alles aan om het begin van de onderhandelingen te vertragen en te blokkeren.”

Frank Lensink, fos Midden-Amerika

Justo Pastor werd op 14 augustus opgepakt. Via www.fos-socsol.be informeren we over de actualiteit rond de staatsgreep.

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Hameren op waardig werk

Arbeidsrechten, recht op vereniging: allemaal goed en wel. Maar hoe afdwingbaar zijn die rechten? Bedrijven lappen ze voortdurend en ongestraft aan hun laars. In dit neoliberale klimaat stikken arbeidsrechten onder rode lopers, uitgerold om bedrijven en investeringen binnen te halen. Dames en heren politici, waar zijn de afdwingbare regels? Exotische diersoorten en de bloemetjes op een alpenweide genieten meer bescherming dan de werknemers in de textielsector in Thailand. Arbeidsters in de elektronicasector krijgen ook buiten de werkuren geen toelating om het fabrieksterrein te verlaten. Tussen twee shifts in worden ze opgeborgen in slaapboxen, zoals gereedschap. Waar zijn de wetten die dat verbieden? Waar is de controle en waar zijn de sancties? Uitbuiting van werknemers, waar ook ter wereld, verbieden: dat vragen we, en we zullen erop hameren. Om te beginnen op 7 oktober, Internationale Dag voor Waardig Werk, met een ludieke actie in hartje Brussel.

www.waardigwerk.be

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Quito en Brussel: meer gelijkenissen dan je dacht!

Gezondheid is een mensenrecht, maar veel Ecuadoranen zijn niet op de hoogte van hun rechten. Daarover komen Patricia, Sara en Patricio getuigen tussen 18 en 30 oktober. Alle drie zijn ze actief bij onze partner Foro Urbano, een netwerk van organisaties die zich inzetten voor de rechten van de armste lagen van de bevolking in de grote steden. Ze hebben een solidariteitsband met FSMB, de socialistische mutualiteiten van Brabant, met wie ze heel wat gemeen hebben. Beide organisaties werken met doelgroepen zoals jongeren en vrouwen, en ook FSMB is actief in een aantal grote steden, waaronder Brussel. Aan de hand van tal van ontmoetingen en bezoeken – onder meer aan een ziekenhuis, een vluchthuis voor vrouwen, een gezondheidspost voor mensen zonder papieren, enz. – zullen ze elkaars werking en aanpak leren kennen. [SB]

Fiesta Latina!

Wil jij ook kennis maken met deze partner en met Ecuador? Dat kan op zondag 25 oktober in Brussel. Kom genieten van boeiende gesprekken, optredens, een hapje en een drankje, een standenmarkt en zoveel meer!

Nationale vrouwendag: ZORG dat je erbij bent!

Wie zorgt voor wie? Hoe zorg je? Zorg je ook voor jezelf? Stap je zorgeloos door het leven? Of maak je je net veel zorgen?

Zorg: daar draait alles om op de Nationale Vrouwendag van 11 november. Tal van workshops, dans, muziek, debatten, poëzie, standjes en tentoonstellingen belichten het thema. Dat doen ook de Ladies in Red, waarvan naast ABVV-Vrouwen, VIVA-SVV en Zij-kant, ook fos deel uitmaakt. Op onze interactieve stand komen we ook met een Zuiderse blik op 'zorg' voor de dag. Kom dus zeker langs op onze stand, doe mee en wie weet ga je naar huis met onze hoofdprijs! [SV]

Knallende Latinodriedaagse in Gent!

"Het vuur moet aanblijven!" Dat was de enthousiaste conclusie van personeelsleden van de Bond Moyson Oost-Vlaanderen en de vrijwilligers van de VIVA-Boliviagroep, na het bezoek van onze Boliviaanse partners eind vorig jaar. De Bond Moyson heeft immers een solidariteitsband met onze Boliviaanse partners. En het vuur blijft aan: de vonken slaan dit jaar ook over naar het ABVV en de liefde voor Cuba! 'Ons Huis' op de Gentse Vrijdagmarkt gooit de deuren open voor een knallende Latinodriedaagse. Op woensdag 14 oktober gaan we van start met de tentoonstelling 'Cuba, mi amor'. Olga en Adriana, twee echtgenotes van de Vijf Cubanen die al 11 jaar door de V.S. worden vastgehouden, komen hun verhaal doen. De dag erna is er een debat over links in Latijns-Amerika. Wim Leysens, onze regioverantwoordelijke voor Midden-Amerika en Cuba, is een van de mensen die door een journaliste van MO* op de rooster wordt gelegd. Op vrijdag sluiten we af met een niet te missen feest. Wees er bij! [IW]

Schone Kleren gezocht!

Je ziet ze opduiken op tal van grote en kleine festivalletjes: vrijwilligers en medewerkers in – soms felbegeerde – T-shirts of petjes, jassen enz. Dat ziet er mooi en feestelijk uit, maar waar komt die kleding vandaan? Als organisator/klant kom je al gauw terecht bij een van de meer dan 600 Copy Centers en Print Shops die ons land rijk is. Deze kleinhandelaars kopen aan bij groothandelaars, die aankopen bij producenten. En in welke omstandigheden produceren die? En hoe kan je weten of er geen onmenselijk lange uren tegen onwaardig lage lonen gemoeid zijn met die stukjes textiel? Om je daarvan te verzekeren, kan je als aankoper best kleding kopen van een producent die de internationale arbeidsnormen wil naleven en onafhankelijke controle aanvaardt. Dat is bijvoorbeeld het geval met de bedrijven die aangesloten zijn bij de Fair Wear Foundation. In ons land zijn dat er momenteel twee, namelijk Sparkling Ideas en ACP. 'Nog maar' twee, maar als iedereen zijn leveranciers hierop aanspreekt, worden het er ongetwijfeld een pak meer! [IW]

Doen!

Organiseer je wel eens een evenement, of ken je mensen die dat doen? Dan is

www.schonetshirts.be iets voor jou en hen! Een initiatief van de Schone Kleren Campagne, waarvan fos deel uitmaakt.

Win!

Wil je wel eens weten hoe jouw favoriete kledingmerken scoren op vlak van Schone Kleren? Dat kan! 33 grote merken, van Asics tot Zeeman, werden onder de loep gelegd. De resultaten vind je in de brochure 'Wij willen Schone Kleren!'. Stuur voor 30 oktober een e-mail naar isabel.wagemans@fos-socsol.be. Onder de deelnemers verloten we één exemplaar.

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

15 jaar ANC-beleid in Zuid-Afrika: "Het is hoog tijd dat ze luisteren"

Sinds het einde van de apartheid in 1994 won het ANC in Zuid-Afrika keer op keer de verkiezingen. Dat was ook het geval in april dit jaar. Maar de vakbond SiSo is niet te spreken over het beleid.

Voor de landarbeiders, een van Zuid-Afrika's meest gemarginaliseerde bevolkingsgroepen, is er de afgelopen 15 jaar te weinig ten goede veranderd. Dat vindt Wendy Pekeur, de Algemeen Secretaris van fos-partner Sikhula Sonke (SiSo), een vakbond die kwetsbare landarbeid(st)ers op de landbouwbedrijven in de West-Kaapprovincie verenigt. Samen met andere organisaties riepen zij in april op tot het uitbrengen van proteststemmen, wat Wendy zelf natuurlijk ook heeft gedaan: "Ik heb mijn stem gebruikt, maar niet ten voordele van een bepaalde politieke partij. Ik heb onze eisen voor landarbeiders op de stembrief geschreven. Zo kregen mensen onze boodschap te lezen en kregen de politieke partijen te zien dat hun stilzwijgen over landarbeidersrechten en gebrek aan openbare diensten, hen stemmen kost. Het is hoog tijd dat ze luisteren."

In 1994 leken de verkiezingen een manier om de eeuwen van uitbuiting en onteigeningen om te buigen. Maar meteen werd de Zuid-Afrikaanse markt geopend voor producten uit Europa en de Verenigde Staten - sterk beschermde en gesubsidieerde landbouweconomieën. Van deze oneerlijke concurrentie dragen de landarbeiders de zwaarste gevolgen. Wendy's wantrouwen is dan ook groot: "Hoewel het verkiezingsmanifest van het ANC dit keer wel naar de nood aan waardig werk en landarbeiderszaken verwees, betekent dit voor mij niet dat er concreet iets zal veranderen. We vragen de overheid al lang om waardig werk te creëren. Er is slechts een sprankeltje hoop dat het deze keer anders zal zijn. Het probleem is dat het overheidsbeleid kapitalistisch en neoliberal blijft. Misschien dat de situatie zou veranderen met een socialistische regering, waarbij iedereen gelijkwaardig is en waarbij rijkdom wordt verdeeld."

€ 110 per maand

Is er dan niets veranderd sinds het einde van de apartheid? Toch wel. Sinds 1994 kwamen er een aantal wetten over arbeid en landhervorming ten voordele van landarbeiders. Maar deze schijnbaar positieve regelgeving had negatieve gevolgen. Wendy Pekeur: "Toen de wetgeving over de arbeidsvoorwaarden voor landarbeiders werd ingevoerd, zagen we dit als een kans voor landarbeiders om een minimumloon te ontvangen. Maar dit minimumloon bedraagt tegenwoordig ongeveer € 110 per maand - het laagste in Zuid-Afrika. Met de steun van de regering ontvangen de landarbeiders dus een armzalig loon! Wij strijden voor een leefbaar loon, niet een minimumloon! Ook worden landarbeiders steeds vaker slechts tijdelijk in dienst genomen en steeds vaker via arbeidsbemiddelingsbureaus. Die respecteren de wet niet en buiten de landarbeiders uit. Want de overheid dwingt de bestaande regelgeving zelfs niet af."

Te weinig land

Een ander voorbeeld is het beleid voor landhervorming, dat het principe 'Bereidwillige koper – Bereidwillige verkoper' hanteert. Land kan alleen voor herverdeling in aanmerking komen indien de eigenaar dit vrijwillig te koop aanbiedt en hiervoor tegen marktwaarde vergoed wordt. Enerzijds zijn er te weinig eigenaars die willen verkopen, en anderzijds heeft de overheid de middelen niet om veel land te kopen. Zo komt het dat de overheid te weinig land heeft om te herverdelen onder de mensen die geen land bezitten noch zelf kunnen kopen. Wendy: "We zeggen al lang dat dit principe de reden is waarom landhervorming zo traag vooruitgaat. 15 jaar na de val van het apartheidsregime is nog maar 4% van het land herverdeeld!"

Druk opvoeren

ANC-voorzitter Jacob Zuma genoot in de aanloop naar de verkiezingen de steun van vakbondskoepel Cosatu en van de Communistische Partij (SACP). Maar Wendy ziet hier geen garantie in voor een linkser beleid: "President Zuma stelde iemand met een rechts signatuur aan als adjunct-minister voor Landbouw. Wat voor signaal is dat? Er zetelen heel wat linkse mensen in het parlement, sommigen onder hen komen zelfs van de SACP en de arbeidersbeweging. Maar zij moeten werken binnen een neoliberale beleidskader en dat laat hen niet toe de zaken van de arbeidersklasse behoorlijk op te nemen. Enkel wanneer de overheid toegeeft dat haar beleid de armen niet helpt, kan er iets veranderen."

Daarom moet SiSo de druk blijven opvoeren, volgens Wendy: "We dienen onze voorstellen in bij zowel lokale als nationale overheden. We organiseren betogingen en stakingsposten voor relevante overheidsgebouwen. Als de overheid niet wil luisteren, als niemand naar de landarbeiders wil luisteren, zullen we ons op nationaal niveau organiseren. Misschien moeten we onze eigen arbeiderspartij vormen en onze eigen mensen in het parlement zetten."

[streamer:] "Met de steun van de regering ontvangen de landarbeiders een armzalig loon!"

[auteur:] Anneleen De Keukelaere, fos Zuid-Afrika

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Wereldkeuken Cuba: Zwarte bonensoep

[Ingrediënten voor 4 personen]

- 2 el olijfolie
- 1 kleine ui, in blokjes
- 2 teentjes look, fijngesneden
- 1/2 groene paprika, in blokjes
- 1/2 rode paprika, in blokjes
- 2 blikken zwarte bonen
- 2 blikken water
- een vleugje tabasco
- 2 tl komijn
- 1 tl oregano
- 1 el limoensap
- zout en peper

- 1 blokje groentebouillon
- Afwerking: fijngesneden rode ui, schijfjes avocado en koriander

[Bereiding]

Verhit de olijfolie in een grote pan op een middelmatig vuur. Voeg ui, look en paprika toe. Roer en laat de paprika zacht worden en de ui doorschijnend. Voeg de bonen en het water toe, samen met de kruiden, de bouillon en het limoensap. Breng het aan de kook en laat het vervolgens nog een uur op een zacht vuur gaar worden, zonder deksel, tot ze dikker is. Garneer met de rode ui, avocado en koriander. Smakelijk!

Wil jij je favoriete recept in deze rubriek bekendmaken? Stuur het dan naar isabel.wagemans@fos-socsol.be.

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Spots op: Jenny Spiessens

Onze werking in het Zuiden en in Vlaanderen is enkel mogelijk door de inzet van heel wat mensen voor en achter de schermen.

Woonplaats: Herk-de-Stad

In het dagelijks leven: deeltijds psychiatrisch verpleegkundige en sinds kort oma. Ook actief als: ondervoorzitster fos, drijvende kracht achter fos-SocSol-Limburg, voorzitster GeWOS en 11.11.11 Herk-de-Stad. (punt)

Wat houdt dit in? Met onze ploeg vrijwilligers van SocSol Limburg brengen we het verhaal van fos naar buiten: met activiteiten in de campagne, bij uitwisselingen, binnen samenwerkingsverbanden zoals het Wereldfeest. Dankzij mijn engagement bij fos en de kans om verschillende projecten te bezoeken, kreeg ik ook inhoudelijk veel bagage om dit verhaal te vertellen.

Hoe ben je hiermee begonnen?

Al sinds mijn studententijd ben ik actief bij 11.11.11 en de Vredesbeweging. Later heb ik als gemeenteraadslid in Herk-de-Stad de werkgroep ontwikkelingssamenwerking opgericht, en nog later SocSol Limburg. Mijn eerste reis naar Mozambique was bepalend om mensen binnen de socialistische beweging warm te maken voor fos en internationale solidariteit.

Waarom vind je het belangrijk om dit te doen?

De boodschap van fos is moeilijker over te brengen dan bijvoorbeeld iets over waterputten. Maar fos werkt structureel met organisaties in het Zuiden, maakt mensen weerbaarder om te vechten voor hun rechten. Als socialist geloof je ook in gelijke kansen voor iedereen. En engagement maakt je als mens zoveel rijker...

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

agenda

Cuba, mi amor

woensdag 14 oktober, 19u

Opening van tentoonstelling "Cuba, mi amor", getuigenis en debat met Cubaanse gasten.

Links in Latijns-Amerika

donderdag 15 oktober, 19u30

MO*-debat met o.a. Wim Leysens (**fos**), Toon Danhieux (Honduras Comité) en Freddy Tack (Vrienden van Cuba)

Solidariteitsfeest

vrijdag 16 oktober

Zin in een portie Zuiderse ritmes? Dan mag je dit feest niet missen!

Waar? Ons Huis, Vrijdagmarkt, Gent

VIVA-SVV, VIVA-Bolivia, ABVV Oost-Vlaanderen, **fos**

in het kader van Belmundo, een Zuiderse activiteitenreeks in Gent. Inkom gratis.

Fiesta Latina

zondag 25 oktober, 13u-18u

Mussenstraat 15, 1000 Brussel

workshops, standenmarkt en boeiende gesprekken met onze Ecuadoraanse gasten.

Inkom gratis.

FSMB en **fos**

Nationale Vrouwendag

woensdag 11 november

CC De Spil, Roeselare